

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3656/2019
30.10.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Илије Зиндовића и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Рада Рвовић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Мирјана Томасовић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, по тужби и по противтужби, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 287/19 од 29.05.2019. године, у седници одржаној 30.10.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 287/19 од 29.05.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П2 404/17 од 19.02.2019. године, ставом првим и другим изреке одлучено је о непресуђеном делу тужбеног захтева, па су заједничка деца парничних странака, малолетна ВВ, рођена ... године и малолетна ГГ, рођена ... године, у ..., поверена мајци на самостално вршење родитељског права. Ставом трећим изреке уређен је начин одржавања личних односа деце са туженим – оцем, на начин ближе утврђен овим ставом изреке, а ставом четвртим изреке обавезан је тужени да на име свог доприноса за издржавање деце плаћа по 6.500,00 динара месечно, до 15.-ог у месецу за текући месец, почев од подношења тужбе па док за то постоје законски услови, док ће заостале рате платити одједном, у року од 15 дана од пресуђења, а у случају доцње са законском каматом. Ставом петим изреке је одбијен тужбени захтев у делу за издржавање деце преко досуђеног износа до тражених 11.000,00 динара за малолетну ВВ, а до 7.000,00 динара за малолетну ГГ, као и у делу за самостално прибављање путне исправе. Ставом шестим изреке одбијен је противтужбени захтев, којим је тужени тражио да се малолетна деца, ВВ и ГГ, повере њему на самостално вршење родитељског права, да се виђање мајке са малолетном децом одвија на начин ближе одређен овим ставом изреке, а да се тужила обавезе да доприноси издржавању малолетне ВВ у висини од 11.000,00 динара месечно, а малолетне ГГ у висини од 7.000,00 динара месечно почев од подношења тужбе. Ставом седмим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 287/19 од 29.05.2019. године, жалба туженог је усвојена па је преиначена првостепена пресуда у делу којим је одлучено о поверавању деце ради самосталног вршења родитељског права, тако што су заједничка деца парничних странака, малолетна ВВ, рођена ... године и малолетна ГГ, рођена ... године, поверена оцу на самостално вршење родитељског права, док је у преосталом делу пресуда укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно одлучивање.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужиља је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка, због којих се она може изјавити, применом члана 407. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, у браку парничних странака, који је закључен 2007. године, рођено је двоје деце и то ВВ, ... године и ГГ, рођена ... године. У току трајања брака оба родитеља су учествовала у бризи око деце и по договору делили одређена задужења. Тужиља је у мају 2017. године поднела тужбу за развод брака, али је тек у фебруару 2018. године напустила заједничко домаћинство са туженим, јер није желела да се одваја од деце. Од тада деца наизменично проводе по недељу дана у домаћинству оца и недељу дана у домаћинству мајке. Из ванбрачне везе коју је тужиља засновала са ДД 2016. године, ... године родила је треће дете, малолетног ЂЂ. У току овог поступка тужени је такође засновао нову ванбрачну везу, са женом која има двоје деце, старости ... и ... година. Терке парничних странака су се без већих тешкоћа прилагодила на постојећи модел виђања са родитељима, који није имао негативних последица на њихово свакодневно функционисање и социјалну адаптацију.

Малолетна ВВ има ... година (у време пресуђења), ученик је ... разреда основне школе, одличан је ђак, учи енглески и немачки језик, иде у музичку школу и школицу спорта. Има очувано базично самопоштовање и натпросечних је интелектуалних способности. Емотивно је привржена родитељима и сестри, с тим што преферира очевој фигури, доминантно се идентификује са њим и процењује га као родитеља који је више подржава и који је више од мајке укључен у њен свакодневни живот. Тим вештака налази да је овакав став резултат квалитета односа малолетне ВВ са оцем, али делом и резултат одређеног степена инструментализације од стране оца, при чему он није утицао на формирање негативног става детета према мајци, коју виђа и не одбацује је, иако није у потпуности прихватила мајчино ново окружење – њеног партнера и нову бебу.

Малолетна ВВ се децидно изјаснила да жели да живи са оцем, након што је утврђено да је психички и интелектуално способна да самостално формира и изрази своје мишљење.

Малолетна ГГ има ... година (у време пресуђења), похађа ... разред основне школе, учи енглески језик, иде на пливање, гимнастику и у школицу спорта, уредног је психофизичког развоја, дружељубива, радознала и натпросечних интелектуалних способности. Једнако је привржена родитељима и показује отворенији став према очекиваним променама и партнеру мајке. Обе девојчице наводе да им више прија окружење у домаћинству оца, јер су ту навикле да живе, отац са њима учи и имају више играчака, а и школа им је ближе, док им је у домаћинству мајке све ново. У време боравка код мајке, малолетна ВВ понекад самоволно одлази у очев стан, да тамо учи, наводећи да је тамо мирније, што јој више одговара за учење. Однос сестара карактерише емотивна блискост и међусобна подржавање, нарочито у стресним ситуацијама.

Оценом налаза и мишљења Центра за социјални рад у ... и тима вештака Клиничког центра Војводине, судови су утврдили да су оба родитеља натпросечно интелигентна, имају одговарајуће когнитивне способности и појединачно имају високе компетенције за самостално вршење родитељског права. О правцу развоја деце углавном имају усаглашене ставове и обоје имају исправне васпитне технике и стилове, који се разликују само у зависности од персоналног карактера родитеља. Обоје испољавају љубав, пажњу и приврженост деци и имају емотивно топао и близак однос са ћеркама. Мишљење тима вештака и органа старатељства је да је у најбољем интересу деце модел заједничког старатељства, без одвајања деце.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је децу поверио мајци, док је побијаном одлуком преиначена првостепена пресуда и малолетна деца парничних странака поверена оцу, овде туженом, на самостално вршење родитељског права.

Заједничко вршење родитељског права, које су предложиле стручне службе, применом члана 76. Породичног закона („Сл. гласник РС“ бр. 18/05), није могуће одредити без писмене сагласности родитеља о овом начину вршења родитељског права, па Врховни касациони суд налази да је другостепени суд, након адекватне оцене стручног мишљења тима вештака Клиничког центра Војводине и Центра за социјални рад пред којим се дете изјаснило да жели да убудуће живи са оцем, правилно применио материјално право из члана 67. и 77. став 3. у вези члана 6. и 266. Породичног закона, када је одлучено да убудуће тужилац, отац, самостално врши родитељско право над оба малолетна детета. Приликом одлучивања, утврђене су све релевантне околности које су од утицаја на одлуку о вршењу родитељског права, а посебно узимајући у обзир и да се малолетна ВВ изјаснила да жели да настави да живи са оцем. Одлука овог детета је оцењена након што је утврђено да је зрела и способна да сама формира и изрази своју аутентичну жељу, да њена жеља и мишљење нису резултат инцидентне ситуације, да свој став није изразила под притиском или утицајем кога од родитеља, те да њен исказ о томе представља и њену аутентичну жељу. Приликом доношења одлуке другостепени суд је имао у виду и мишљење стручних тимова да утврђени степен инструментализације од стране оца није од утицаја на став и

однос малолетне ВВ према мајци и на формирање њене одлуке са ким жели да живи, већ да је своју одлуку формирала анализирајући конкретне животне околности – да отац има више времена да се бави њом и сестром, да учи с њима (што мајка тренутно није у могућности због рођења трећег детета), да им је у домаћинству оца мирније и пријатније, да су ту навикле да живе и школа им је ближе, при чему је ценио и утврђену околност да малолетна ВВ има квалитетнији однос са оцем.

На овај начин, мишљење детета прибављено је у складу са одредбом члана 270. у вези члана 65. став 1. и 2. Породичног закона, коме је, приликом оцене, посвећена дужна пажња по свим питањима која се тичу малолетног детета, а у складу са њеним годинама и зрелошћу (члан 65. став 3. Закона).

Врховни касациони суд налази да је на овај начин другостепени суд, правилном применом наведених законских одредаба, као и члана 12. у вези члана 3. Конвенције о правима детета („Сл. лист СФРЈ“ бр. 15/90) оценио да је жеља детета да убудуће живи са туженим – својим оцем, у складу са најбољим интересом оба малолетна детета, посматрана у склопу и свих осталих релевантних околности за одлуку о вршењу родитељског права, уз оцену и утврђене међусобне привржености и блиског емотивног односа деце парничних страка и мишљења стручњака да се приликом доношења одлуке о поверавању - деца не раздвајају.

Приликом одлучивања Врховни касациони суд је имао у виду наводе ревизије којима се истиче да је изјава малолетна ВВ дата под утицајем инструментализације од стране оца, али налази да су исти неосновани, с обзиром да је свој исказ образложила давањем конкретних чињеница о разлозима такве своје жеље (отац има више времена да се бави њом и сестром, да учи с њима, да им је у домаћинству оца мирније и пријатније, да су ту навикле да живе, да им је школа ближе), при чему је утврђено и да она показује и одређен степен отпора према новом партнеру мајке, што је без сумње, у овом моменту утицало на њену одлуку. У поступку јесте утврђено да одређени степен инструментализације деце од стране оца постоји, али да он није био од утицаја на формирање одлуке малолетне ВВ, што не ослобађа туженог обавезе да у том смислу промени и поправи своје понашање, а по потреби уз помоћ и укључивање надлежног органа старатељства, како то правилно закључује и другостепени суд. У супротном, а посебно уколико се његово евентуално непромењено понашање одрази и на психофизички развој деце и њихов даљи однос према мајци, тужила може у сваком моменту поднети тужбу за измену ове одлуке.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић